

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 709/2013-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. decembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti B., s. r. o., B., zastúpenej obchodnou spoločnosťou S., s. r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. M. H., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 170/2012 z 26. mája 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti B., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. septembra 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti B., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej obchodnou spoločnosťou S., s. r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. M. H., vo veci namietaného porušenia jej základného práva

na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 170/2012 z 26. mája 2013 (ďalej len „uznesenie z 26. mája 2013“).

Sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Ústavný súd Slovenskej republiky určuje, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5Cdo 170/2012 porušil základné právo sťažovateľa... na prerokovanie veci nezávislým a nestranným súdom zaručeného v článku 46 ods. 1 Ústavy a zároveň aj porušenia práva na prejednanie záležitosti nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 26. 5. 2013, sp. zn. 5 Cdo 170/2012 sa zrušuje.

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 32 C 454/05-196 z 5. decembra 2007 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) na základe návrhu Ing. B. G. ako navrhovateľa (ďalej len „navrhovateľ“) určil neplatnosť dražby, predmetom ktorej bol byt spolu so spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach a zariadeniach bytového domu a pozemku (ďalej len „predmet dražby“) v bezpodielovom spoluvlastníctve navrhovateľa a jeho bývalej manželky.

Sťažovateľka bola dražobníčkou označenej dražby a účastníčkou súdneho konania v postavení odporkyne.

Na odvolanie odporcov Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 14 Co 202/2008-293 zo 4. novembra 2008 (ďalej len „rozsudok

zo 4. novembra 2008“) zmenil rozsudok okresného súdu tak, že návrh navrhovateľa na určenie neplatnosti dražby zamietol. Dôvodom na zmenu rozsudku okresného súdu bola skutočnosť, že „... navrhovateľ neoznačil v spore ďalšieho účastníka (svoju bývalú manželku a bezpodielovú spoluvlastníčku bytu v čase vykonania dražby, pozn.), ktorého práva a povinnosti boli spornou dražbou dotknuté, hoci táto osoba mala tvoriť nerozlučné procesné spoločenstvo s ostatnými účastníkmi konania na strane odporcov, ide o nedostatok vecnej legitímácie v spore, pretože dražba nemôže byť určená za neplatnú len vo vzťahu k niektorým účastníkom nerozlučného spoločenstva...“.

Najvyšší súd v konaní o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku krajského súdu zo 4. novembra 2008 rozsudkom sp. zn. 5 Cdo 51/2009 z 23. júna 2010 (ďalej len „rozsudok z 23. júna 2010“) zamietol dovolanie navrhovateľa a stotožnil sa so závermi rozsudku krajského súdu zo 4. novembra 2008 v spornej otázke.

Ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 361/2010-34 zo 14. novembra 2011 (ďalej len „nález zo 14. novembra 2011“) vyslovil porušenie základného práva navrhovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu zo 4. novembra 2008 a rozsudkom najvyššieho súdu z 23. júna 2010, tieto rozsudky zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd v náleze uviedol: «Sťažovateľ v petite svojej žaloby (ale aj v texte žaloby doručenej okresnému súdu 12. apríla 2005, pozn.), ktorou sa domáhal určenia neplatnosti dražby, navrhoval okrem iných aj určenie, že „Vlastnícke právo podielových spoluvlastníkov Ing. B. G. a Ing. Z. G. k predmetnému bytu zostáva zachované“, pritom v úvode svojej žaloby pri vymedzení okruhu jej účastníkov už neoznačil svoju bývalú manželku za účastníčku konania.

Podľa názoru ústavného súdu táto okolnosť zakladala vadu žaloby spočívajúcu v tom, že petit žaloby nekorešpondoval s ostatnou časťou žaloby v časti vymedzenia účastníkov navrhovaného konania, a preto bol namieste postup podľa § 43 ods. 1 a 2 OSP...

Takýto postup podľa § 43 ods. 1 a 2 OSP bol aplikovateľný prvostupňovým súdom alebo krajským súdom v súlade s § 211 ods. 2 OSP...

Krajský súd uvedeným spôsobom nepostupoval a nevyvodil právne dôsledky z absencie takéhoto postupu zo strany prvostupňového súdu, pričom najvyšší súd z uvedeného v dovolacom konaní nevyvodil tomu zodpovedajúce závery, v čom je naplnený

d'alší dôvod ústavnej nekonformnosti napadnutého rozsudku krajského súdu a rozsudku najvyššieho súdu.

Ústavný súd si je vedomý svojej ustálenej judikatúry, ako aj judikatúry všeobecných súdov, podľa ktorej nie je vecou súdu, aby žalobcu poučoval o hmotnom práve, resp. o otázkach vecnej legitímácie, avšak tento názor nie je možné uplatňovať rigorózne bez prihliadania na špecifiká konkrétneho konania.

Podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach posudzovanej veci bolo nutné zohľadniť špecifiká tohto sporového konania, ktorého začatie bolo „vynútené“ v nesporovom konaní.

Navyše žalobca v podanej žalobe, ako aj v petite žaloby spomína svoju bývalú manželku, i keď nie právne perfektným spôsobom, čo zakladalo vadu návrhu.

Preto, ak v tomto konaní nebol účastník riadne poučený a vyzvaný na odstránenie väd návrhu, je nutné uvedené považovať za vadu konania.

Pokiaľ táto vada konania nebola v ďalšom priebehu konania pred všeobecným súdom zhojená a táto skutočnosť je dôvodom neúspechu účastníka konania, konanie je potom postihnuté vadou predstavujúcou významný zásah do procesného postavenia tohto účastníka, resp. porušenie jeho práva na spravodlivé súdne konanie...»

Krajský súd v ďalšom konaní (po zrušení jeho skoršieho rozsudku zo 4. novembra 2008 nálezom ústavného súdu zo 14. novembra 2011 a vrátení veci na ďalšie konanie) uznesením zo 4. novembra 2011 vyzval navrhovateľa, aby „odstránil vadu v návrhu v zmysle záverov ústavného súdu“, na ktorú reagoval sťažovateľ podaním z 29. novembra 2011, ktorým „predložil súdu identickú žalobu zo dňa 15. apríla 2005, ktorou sa začalo konanie v predmetnej veci s tým, že ako účastníkov konania označil seba ako navrhovateľa, Ing. Z. G. ako predchádzajúceho vlastníka a spoluvlastníčku predmetu dražby, odporcu v 1. rade spoločnosť B., s. r. o., B. ako dražobníka, odporcu v 2. rade M., s. r. o., B. ako navrhovateľa dražby a odporcu v 3. rade Mgr. E. D. ako vydražiteľa. Petitom žaloby sa opätovne domáhal, aby súd určil, že dražba vykonaná dňa 4. 3. 2005 k nehmuteľnosti, ktorej podielovými spoluvlastníkmi sú Ing. B. G. a Ing. Z. G., je neplatná...“.

Krajský súd uznesením z 5. januára 2012 opätovne vyzval navrhovateľa, aby „odstránil vady návrhu na začatie konania, konkrétne, aby odstránil rozpor

v doplnenom návrhu na začatie konania doručený súdu dňa 29. novembra 2011, v ktorom označil Ing. Z. G. ako predchádzajúceho spoluvlastníka predmetu dražby. Z návrhu tak nevyplýva, či Ing. G. je označená ako účastník konania a ak áno, či na strane navrhovateľa alebo odporcu“, na výzvu sťažovateľ reagoval podaním zo 4. februára 2012, ktorým „opätovne označil bývalú manželku ako predchádzajúceho vlastníka predmetu dražby. Vysvetlil to tým, že Ing. G. bez jej súhlasu nebolo možné označiť za navrhovateľku v spore a taktiež ju nemohol označiť ako odporcu, keďže neexistuje nárok, ktorého by sa voči nej mohol domáhať. V tejto súvislosti poukázal na to, že postavenie bývalej manželky, ako účastníčky konania, vyplýva priamo zo zákona o dobrovoľných dražbách č. 527/2002 Z. z., podľa ktorého bývalý vlastníka predmetu dražby musí byť vždy účastníkom konania v konaní o určenie neplatnosti dražby. Preto označenie bývalej manželky v spore považuje za správne a nechce na tom nič zmeniť.“.

Krajský súd následne vo veci druhýkrát rozhodol a rozsudkom č. k. 14 Co 382/2011-430 z 13. marca 2012 (ďalej len „rozsudok z 13. marca 2012“) opätovne zmenil rozsudok okresného súdu tak, že návrh navrhovateľa na určenie neplatnosti dražby zamietol a v podstatnej časti odôvodnenia svojho rozsudku uviedol: „V pôvodnom odvolacom konaní sa odvolací súd nezaoberal vecnými dôvodmi podanej žaloby z dôvodu, že navrhovateľ neoznačil všetkých účastníkov, ktorí v spore o neplatnosť dražby musia tvoriť nerozlučné procesné spoločenstvo. Je to podmienka vecnej legitímácie v spore, ktorej nedostatok je dôvodom na zamietnutie žaloby. S týmto právnym názorom odvolacieho súdu sa plne stotožnil aj dovolací súd. Ústavný súd SR vyhovel sťažnosti navrhovateľa výlučne z dôvodu, že za vadu konania považoval postup všeobecných súdov v tom smere, že nedali možnosť navrhovateľovi, aby tento procesný nedostatok vo veci odstránil, s poukazom na skutočnosť, že v samotnej žalobe navrhovateľ uviedol bývalú manželku Ing. Z. G. ako vlastníčku draženej nehnuteľnosti. Odvolací súd v súlade s nálezom Ústavného súdu postupom podľa § 43 od. 2 O. s. p. opakovane vyzval navrhovateľa na odstránenie vady žaloby, avšak bezvýsledne.

Keďže nedostatok vecnej legitímácie v spore zostal nezmenený aj v novom odvolacom konaní, odvolací súd opätovne zmenil podľa § 220 O. s. p. napadnutý rozsudok tak, že žalobu navrhovateľa zamietol. Plne sa pritom pridrižiava všetkých dôvodov a záverov v pôvodnom odvolacom rozsudku zo dňa 4. 11. 2008 č. k. 14Co 202/2008-293.“

Najvyšší súd napadnutým uznesením z 26. mája 2013 v dovolacom konaní zrušil rozsudok krajského súdu z 13. marca 2012 a vec mu vrátil na ďalšie konanie a v relevantnej časti odôvodnenia svojho uznesenia uviedol:

«Z hľadiska existencie tzv. inej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. treba uviesť, že dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (o tento prípad v prejednávanej veci ide, keďže odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa (§ 238 ods. 1 O. s. p.)...»

Dovolací súd v preskúmvanej veci dospel k záveru, že odvolací súd zaťažil konanie tzv. inou vadou, keď nesprávne vyložil a nerealizoval jednoznačný právny záver vyjadrený v náleze ústavného súdu... Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze v predmetnej veci uviedol, že „v okolnostiach posudzovanej veci bolo nutné zohľadniť špecifiká tohto sporového konania, ktorého začatie bolo „vynútené“ v nesporovom konaní“.

Nesporne z ústavného príkazu v danej veci vyplynulo, že odvolací súd mal konať so všetkými, v konaní uvedenými účastníkmi konania, bez ohľadu na ich označenie, a trvanie na ich presnom označení považoval za prehnaný formalizmus. Žalobca navyše, po zrušení rozsudku odvolacieho i dovolacieho súdu, Ing. G., ako účastníčku konania označil, a z povahy predmetu sporu vyplýva, že mal s ňou konať odvolací súd ako s účastníčkou na strane žalovaných.

Ak tak nepostupoval a opätovne neopravil okruh účastníkov v predmetnej veci, dospel na základe tejto vady i k nesprávnemu rozhodnutiu vo veci, keď len na základe tejto skutočnosti návrh žalobcu zamietol.

Dovolací súd ďalej uvádza, že dovolateľ správne namieta, že konanie okrem uvedeného je zaťažené i vadou podľa § 237 písm. f/ O. s. p...

Odvolací súd... neodôvodnil svoj záver o nemožnosti konať s označenou účastníčkou Ing. G. a na tomto nesprávnom základe nezaoberal sa vecou samou, ale len poukázal na svoj predošlý nesprávny právny záver, pričom je neprípustné odôvodniť rozsudok vo veci samej s poukazom na odôvodnenie rozsudku, ktorý tomuto rozsudku predchádzal...

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný...»

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojich práv uznesením najvyššieho súdu z 26. mája 2013 a ťažiskom jej argumentácie je poukaz na nesprávny výklad záverov ústavného súdu vyslovených v náleze zo 14. novembra 2011 najvyšším súdom, a naopak, správny výklad týchto záverov krajským súdom v jeho rozsudku z 13. marca 2012. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla: «Máme za to, že Krajský súd v Bratislave v konaní postupoval presne v súlade s Nálezom, v ktorom Ústavný súd konštatoval, že Navrhovateľ v podanej žalobe, ako aj v petite spomína svoju bývalú manželku, aj keď nie právne perfektným spôsobom, čo podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky zakladalo vadu žaloby Navrhovateľa spočívajúcu výlučne v rozpore medzi petitom žaloby a jej úvodom pri označení účastníkov konania. Vada konania, pre ktorú Ústavný súd Slovenskej republiky Nálezom zrušil predchádzajúce rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave a rozhodnutie Porušovateľa, mala teda spočívať výlučne v tom, že podaný návrh obsahoval rozpor (rozdiel) medzi úvodným označením účastníkov konania a petitom a Krajský súd v Bratislave neaplikoval procesný postup na odstránenie tohto rozporu, čím nedal Navrhovateľovi procesnú možnosť na odstránenie nedostatku. V súlade s právnymi závermi obsiahnutými v Náleze mal teda Krajský súd v Bratislave v ďalšom konaní iba aplikovať procesný postup na to, aby bola bývalá manželka Navrhovateľa označená v žalobe procesne perfektným spôsobom.

Ako už bolo uvedené, Krajský súd Uzneseniami opakovane vyzýval Navrhovateľa na odstránenie nedostatku žaloby a v súlade s Nálezom nežiadal pristúpenie bývalej manželky Navrhovateľa, ako účastníka konania, pretože bývalá manželka navrhovateľa už v zmysle záverov uvedených v Náleze bola účastníkom konania, ale vyzýval Navrhovateľa, aby bývalú manželku označil procesne perfektným spôsobom, čo Navrhovateľ napriek opakovanej výzve neurobil, resp. výslovne uviedol, že jeho manželka nie je účastníkom konania na strane žalovaných.

Nedostatok vecnej legitímácie v konaní o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby je dôvodom na zamietnutie žaloby, s čím sa stotožnil aj Porušovateľ vo svojom uznesení zo dňa 23. 6. 2010, sp. zn.: 5 Cdo 51/2009: „Dovolací súd sa stotožnil so záverom odvolacieho súdu, že žalobca neoznačil v spore ďalšieho účastníka konania, ktorého práva a povinnosti boli spornou dražbou dotknuté, hoci táto osoba mala tvoriť nerozlučné procesné spoločenstvo s ostatnými účastníkmi konania na strane žalovaných. Išlo teda o nedostatok

vecnej legitímácie v spore, pretože dražba nemôže byť určená za neplatnú len vo vzťahu k niektorým účastníkom nerozlučného spoločenstva. V tomto smere nemožno považovať argumentáciu dovolateľa, „že by bolo nelogické žalovať bývalú manželku ako spoluvlastníčku draženej nehnuteľnosti“, za právne relevantnú. Nemožno považovať za správnu ani námietku dovolateľa, že odvolací súd mal potom, ako dospel k záveru, že účastníčkou mala byť aj jeho bývalá manželka z dôvodu, že sa koná o jej právach a povinnostiach, „konštatovať chybu“ a vec vrátiť prvostupňovému súdu na odstránenie tejto vady. Súdny poskytuje účastníkom poučenie o ich procesných právach a procesných povinnostiach. Z uvedenej dikcie vyplýva, že poučenie o otázkach hmotného práva je neprípustné. Otázka vecnej legitímácie v konaní je síce primárne otázkou hmotnoprávnou, ale nachádza svoju reflexiu v mnohých procesných inštitútoch (napr. i otázky zámenny účastníkov podľa § 92 ods. 4 O. s. p., či núteného procesného spoločenstva). Ak by však súd pristúpil k poučeniu, napr. o zámene účastníkov podľa ust. § 92 ods. 4 O. s. p., ktorá primárne slúži na zhojenie nedostatku vecnej legitímácie, išlo by už o poučenie o hmotnom práve, ktoré je v zmysle ust. § 5 O. s. p. neprípustné.“

Podľa nášho právneho názoru, Krajský súd v Bratislave umožnil Navrhovateľovi realizovať procesný postup v zmysle ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, čím odstránil vadu konania, ktorá viedla k vydaniu Nálezu, a Navrhovateľ napriek tomu neodstránil nedostatok vecnej legitímácie, o ktorom vedel, že bol v predchádzajúcom konaní dôvodom pre zamietnutie návrhu...

Porušovateľ podľa názoru Sťažovateľa nesprávne posúdil postup Krajského súdu v Bratislave, ktorý v novom konaní postupoval v súlade s Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky v záujme odstrániť vadu konania, ktorá bola dôvodom zrušenia predchádzajúceho rozhodnutia Krajského súdu a Porušovateľa v konaní o určenie neplatnosti Dražby.

Právny názor Porušovateľa vyjadrený v Uznesení, že: „odvolací súd mal konať so všetkými, v konaní uvedenými účastníkmi konania, bez ohľadu na ich označenie...“, ktorým Porušovateľ odôvodnil vydanie Uznesenia považujeme za nesprávny a právne neudržateľný. Úlohou súdu nie je nahrádzať úlohu Navrhovateľa v konaní úmyselne a neprimerane rozširujúcim výkladom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a iných právnych predpisov, na úkor ostatných účastníkov konania, tak že bude účelovo odvodzovať

z podaní Navrhovateľa jeho „explicitne nevyjadrený“ možný úmysel pri označovaní účastníkov konania.

Uvedené platí zvlášť v prípade, kedy Navrhovateľ sám explicitne odmietol označiť svoju bývalú manželku v konaní na strane odporcov a rovnako explicitne uviedol, že táto podľa jeho názoru nie je pasívne vecne legitimovaná.

Ako bolo vyjadrené aj vo vyššie uvedenom uznesení Porušovateľa zo dňa 23. 6. 2010, sp. zn.: 5 Cdo 51/2009, vecná legitimácia je otázkou hmotného práva, ktorá je procesne vyjadrená práve tým, či účastník vystupuje v konaní na strane navrhovateľov, alebo odporcov Krajský súd v Bratislave z uvedených dôvodov nemohol Navrhovateľa poučiť o tom, či má byť Ing. Z. G. označená v konaní ako účastník na strane navrhovateľa, alebo na strane odporcov, pretože táto otázka bola otázkou vecnej legitimácie, a teda otázkou hmotného práva. Neprípustnosť poučenia o hmotnom práve bola potvrdená nie len v ustálenej judikatúre Porušovateľa, ale aj v judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky a Krajský súd z uvedeného dôvodu nebol oprávnený nedostatok pasívnej vecnej legitimácie svojvoľne vyriešiť tak, ako to uvádza Porušovateľ v odôvodnení Uznesenia. V prípade, ak by Krajský súd v Bratislave postupoval v súlade s Uznesením Porušovateľa, znamenal by tento postup porušenie ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, zásady rovnosti účastníkov konania a zásadný zásah do práv odporcov a porušenie ich práv na spravodlivý proces...»

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 26. mája 2013, ktorým bolo v dovolacom konaní zrušené zmeňujúce rozhodnutie odvolacieho súdu.

Ústavný súd uvádza, že podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07).

Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Keďže rozsudok krajského súdu z 13. marca 2012 bol v rámci jeho preskúmania najvyšším súdom po podaní dovolania navrhovateľom uznesením najvyššieho súdu z 26. mája 2013 zrušený a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie, v predmetnej veci dosiaľ neexistuje právoplatné rozhodnutie.

Ústavný súd pre vymedzenie svojej právomoci na posudzovanie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu musel prioritne zobrať do úvahy zákonom ustanovenú záväznosť právneho názoru dovolacieho súdu ustanovenú v § 243d Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Podľa § 243d ods. 1 OSP ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci, pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej judikatúry vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 254/2011).

Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky zo zásady možnosti preskúmania len meritórnych právoplatných rozhodnutí, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní

o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky je však navyše aj to, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ale zároveň aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

Ústavný súd v posudzovanom prípade dospel k záveru, že vo vzťahu k zrušujúcemu uzneseniu najvyššieho súdu sú dané dôvody na pripustenie výnimky z uvedenej zásady.

Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade uznesenie najvyššieho súdu nie je rozhodnutím spôsobilým výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľky.

Meritórne posúdenie platnosti dražby v súdnom konaní je podmienené účastníctvom všetkých zákonom ustanovených subjektov v konaní, teda v tomto prípade aj účasťou druhej spoluvlastníčky draženej nehnuteľnosti. V sporovom konaní, akým je aj konanie o určenie neplatnosti dražby, okruh účastníkov vymedzuje navrhovateľ súdneho konania. V danom prípade bolo pre všeobecné súdy podstatným posúdenie otázky, či navrhovateľ označil druhú spoluvlastníčku draženej nehnuteľnosti za účastníčku súdneho konania o určenie neplatnosti dražby.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na odlišné posúdenie účastníctva druhej spoluvlastníčky draženej nehnuteľnosti krajským súdom a najvyšším súdom ako základnej a východiskovej otázky pre meritórne posudzovanie platnosti dražby v danom súdnom konaní a viazanosť krajského súdu právnym názorom najvyššieho súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu rieši parciálnu procesnú otázku takého významu, ktorá by bola

spôsobilá výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do označených práv sťažovateľky.

Záväznosť právneho názoru najvyššieho súdu v otázke účasti druhého spoluvlastníčky draženej nehnuteľnosti môže ovplyvniť výsledok namietaného konania do tej miery, že eliminuje možnosť zamietnutia návrhu pre nedostatok účasti zákonom ustanoveného okruhu účastníkov konania a súčasne vytvára priestor pre meritórne posudzovanie namietanej neplatnosti dražby.

Vzhľadom na uvedené je nutné konštatovať, že dôsledok posúdenie účasti v konaní aplikovaný najvyšším súdom sa v konkrétnych okolnostiach danej veci musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a vylučoval možnosť zamietnutia návrhu pre nedostatok účasti zákonného okruhu účastníkov. Zároveň je potrebné poznamenať, že záväznosť posúdenia účasti najvyšším súdom nemôže žiadnym spôsobom prejudikovať samotné meritórne posúdenie platnosti dražby všeobecnými súdmi nižšieho stupňa.

Ústavný súd preto dospel k záveru o danosti svojej právomoci na preskúmanie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z 26. mája 2013.

Sťažovateľka v podstatnej časti svojej argumentácie namieta rozdielny výklad záverov vyslovených v náleze ústavného súdu aplikovaný krajským súdom a najvyšším súdom.

Podľa sťažovateľky krajský súd postupoval v súlade so závermi vyslovenými v náleze ústavného súdu zo 14. novembra 2011, keď podľa krajského súdu „*Ústavný súd SR vyhovel sťažnosti navrhovateľa výlučne z dôvodu, že za vadu konania považoval postup všeobecných súdov v tom smere, že nedali možnosť navrhovateľovi, aby... procesný nedostatok vo veci odstránil, s poukazom na skutočnosť, že v samotnej žalobe navrhovateľ uviedol bývalú manželku Ing. Z. G. ako vlastníčku draženej nehnuteľnosti*“, a preto po zrušení jeho skoršieho rozhodnutia opakovane vyzýval navrhovateľa na relevantné označenie účastníkov konania, pričom úkony navrhovateľa, ktorými reagoval na výzvy

krajského súdu, nevyhodnotil ako úkony označujúce druhú spoluvlastníčku draženej nehnuteľnosti za účastníčku konania. V nadväznosti na uvedené krajský súd rozsudkom z 13. marca 2012 opätovne zmenil rozsudok okresného súdu tak, že návrh navrhovateľa zamietol z dôvodu neoznačenia druhej spoluvlastníčky draženej nehnuteľnosti navrhovateľom za účastníčku konania.

Na rozdiel od krajského súdu najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol: «Dovolací súd v preskúmvanej veci dospel k záveru, že odvolací súd zaťažil konanie tzv. inou vadou, keď nesprávne vyložil a nerealizoval jednoznačný právny záver vyjadrený v náleze ústavného súdu... Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze v predmetnej veci uviedol, že „v okolnostiach posudzovanej veci bolo nutné zohľadniť špecifiká tohto sporového konania, ktorého začatie bolo „vynútené“ v nesporovom konaní“.

Nesporne z ústavného príkazu v danej veci vyplynulo, že odvolací súd mal konať so všetkými, v konaní uvedenými účastníkmi konania, bez ohľadu na ich označenie, a trvanie na ich presnom označení považoval za prehnaný formalizmus. Žalobca navyše, po zrušení rozsudku odvolacieho i dovolacieho súdu, Ing. Gregorovú, ako účastníčku konania označil, a z povahy predmetu sporu vplýva, že mal s ňou konať odvolací súd ako s účastníčkou na strane žalovaných.

Ak tak nepostupoval a opätovne neopravil okruh účastníkov v predmetnej veci, dospel na základe tejto vady i k nesprávnemu rozhodnutiu vo veci, keď len na základe tejto skutočnosti návrh žalobcu zamietol...»

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako i práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by

mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietané uznesenie najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu.

Po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľky nevyhodnotil ako spôsobilú spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu. Ústavný súd nezistil, že by najvyšším súdom aplikovaný postup a závery v otázke posúdenia účasti druhej spoluvlastníčky draženej nehnuteľnosti v súdnom konaní mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného uznesenia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by záver najvyššieho súdu bol svojvoľný alebo v zjavnom vzájomnom rozpore či urobený v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnený.

Ústavný súd osobitne zdôrazňuje, že závery najvyššieho súdu o účasti v konaní nie je možné hodnotiť ako ústavne neudržateľné, prípadne rozporné so závermi ústavného súdu vyslovenými v jeho náleze zo 14. novembra 2011 osobitne s prihliadnutím aj na obsah podaní navrhovateľa v konaní pred krajským súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľky nezaoberal.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Milan Ľalík.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2013